

1.- GANDESA. LA DENOMINACIÓ D'ORIGEN TERRA ALTA

La ciutat de Gandesa, situada al bell mig de la Terra Alta, és la capital de la comarca de la Terra Alta i el seu terme és un dels més grans de la zona de producció de la DO "Terra Alta". L'activitat vitivinícola és notable i dins del casc urbà s'hi ubiquen diversos cellers, d'entre els quals cal destacar el Celler Cooperatiu de Gandesa, una de les 7 meravelles de Catalunya, fundat al 1919 i obra modernista del arquitecte Cèsar Martinell, deixeble del mestre Antoni Gaudí. Al municipi s'hi troba l'edifici del Consell Regulador inaugurat al juliol de 2007. Compta amb 3 equipaments d'especial interès per al visitant de la Terra Alta. Una oficina d'informació turística sobre la comarca; una botiga "La Vinoteca" –on s'ofereix vins, olis de la terra i complements; i per últim "L'espai del vi i de l'oli" museu d'interpretació de la cultura del vi i de l'oli. Aquests equipaments fan del Consell Regulador una referència per al visitant.

2.- CORBERA D'EBRE. EL TERRER I LES VALLS

La tradició vitivinícola a Corbera d'Ebre és molt important i un dels pilars de l'activitat econòmica del municipi. Des del cor de Corbera d'Ebre en surten nombroses valls que comuniquen amb la plana de Gandesa o l'altiplà de Vilalba dels Arcs i la Fatarella. Aquestes valls acaparen bona part de la superfície vitícola del municipi. Les valls són formacions geomorfològiques freqüents a la Terra Alta i són un dels emplaçaments on la vinya hi és present, caracteritzades per dues vessants i un fons. A les vessants de les valls es poden identificar els *costers*, emplaçaments en més o menys pendent, poc fèrtils. Al fons s'identifiquen els *fondos* que gaudeixen de sòls més profunds i de major fertilitat, i que sovint s'han abanecat per l'acció del viticultor a efectes de millorar la preservació del terreny i l'acumulació de l'aigua de pluja.

3.- VILALBA DES ARCS. EL TERRER, SOL CERÇ I GARBINADA

Vilalba dels Arcs té com a motor econòmic la vitivinicultura i compta amb diversos cellers inscrits a la DO "Terra Alta". L'esperit cooperativista està ben arrelat i comprèn bona part de la producció del municipi. No obstant, també cal destacar el paper d'explotacions familiars que elaboren els seus vins a la propietat. La totalitat del terme municipal de Vilalba dels Arcs es troba a l'altiplà de la Terra Alta, per damunt dels 400 metres d'alçada sobre el nivell del mar, i es caracteritza per un clima local més extrem i sec respecte la mitjana de la DO "Terra Alta. Cal destacar l'important paper dels vents dominants en la viticultura de la DO "Terra Alta": el *cerç* i la *garbinada*. El *cerç* és un vent sec de component nord – oest i que bufa sovint a ratxes que poden arribar als 100 km per hora. L'acció d'aquest vent manté els ceps i els raïms lliures d'humitats, que d'altra manera facilitarien el desenvolupament de fongs. Per altra banda, el garbí és una marinada procedent de la costa impulsada per situacions de depressió. A la Terra Alta el garbí bufa amb força intensitat, pel que rep el nom de *garbinada*. La humitat que conté aquesta marinada contribueix a equilibrar el règim hídic de les vinyes en els períodes de sequera.

4.- LA POBLA DE MASSALUCA. CONÈIXER LA VINYA.

La Pobla de Massaluga és el municipi de la zona de producció amb presència significativa de vinyes situat més al nord de tots i on l'activitat vitivinícola comparteix protagonisme amb la presència de dos cultius mediterranis prou arrelats a la comarca: l'ametller i l'olivera. L'economia de la Pobla de Massaluga és eminentment agrícola i cal destacar l'esperit cooperativista dels seus pagesos.

5.- MASSALUCÀ. L'ENTORN RURAL: CAMINS, PARTIDES, FINQUES I MASIES.

L'activitat agrícola de la comarca sempre ha propiciat l'existència i conservació de tota una xarxa de camins que comuniquen les diferents partides, termes municipals i inclús nuclis urbans. El terme partida fa referència a un territori més o menys delimitat geogràficament que respon a unes característiques de terrer força homogènies, sobretot en l'aspecte geomorfològic i climatològic. El mas, com a explotació agrària, sol estar format per una casa de camp amb diverses dependències: la masia, les parcel·les de conreu i, sovint, algun bosc.

6.- BATEA. LES VARIETATS DEL RAÏM.

El terme municipal de Batea, el de major extensió, és el que compta amb la major superfície vitícola dins de la zona de producció. La totalitat del terme de Batea es troba situada a l'altiplà. La vinya i el vi són el motor econòmic de la població, la qual compta amb nombrosos cellers

inscrits a la DO "Terra Alta". Fruit d'això, el fet vitivinícola està profundament arrelat en aquesta població. A més de l'atractiu que representa la vinya i el vi, Batea també compta amb un casc antic medieval d'excepció, "la Vila Closa". Un dels factors clau que cal considerar en la producció del vi són les varietats de raïm. La Garnatxa blanca és el cep insígnia de la DO "Terra Alta", el més tradicional i arrelat, amb una superfície que supera les 1.500 hectàrees i que equival a 1/3 de la superfície mundial d'aquesta varietat. La Garnatxa negra és de totes les varietats la de major producció a la DO "Terra Alta" i és la segona més cultivada per darrera del Macabeu.

7.- VALLMAJOR. LA VITICULTURA.

La Vallmajor és una de les valls amb major extensió de vinya de la zona de producció té una forma allargada i arriba fins al llindar de Catalunya amb l'Aragó.

La viticultura es defineix com el conjunt de tècniques agrícoles que permeten el conreu dels ceps amb finalitats productives, i en el cas de la DO "Terra Alta", amb finalitats enològiques o de produir un vi de qualitat. La pràctica d'una viticultura adequada sempre va de la mà, de l'objecte de la producció i, per tant, els protagonistes del conreu de la vinya són els viticultors i els enòlegs.

8.- LES PLANES D'ALMUDEFER. EL TERRER, EL SOL.

El mirador de les planes d'Almudèfer esdevé un lloc de privilegi per conèixer el passat geològic de la zona de producció. Aquest passat geològic és clau per entendre les característiques dels sòls sobre els quals avui, milions d'anys després, s'hi cultiven les vinyes de la DO "Terra Alta".

9.- LA CENDROSA I L'AUCALÀ. DE L'ALTIPLÀ A LA PLANA

Partides situades al punt d'enllaç entre els termes municipals de Gandesa i Bot on la vinya n'és el cultiu predominant. Des d'aquest mirador, s'obté una perspectiva excel·lent de les muntanyes dels Ports, i de totes les serres que delimiten per l'est la plana de la Terra Alta.

10.- BOT. TEMPS DE VEREMA

El municipi de Bot, al cor de la Terra Alta, és un poble eminentment agrícola i dedicat al conreu la vinya i l'olivera. La tradició vitivinícola del poble de Bot es present en moltes cases de la vila, les quals compten amb el seu propi *celler*, situat normalment als baixos de la casa i actual estança per emmagatzemar els millors vins o inclús degustar-lo. Entrant al temps de verema, el paisatge de la DO "Terra Alta" comença a canviar de color, passant dels tons estivals als tons de tardor. Pels pobles, també és freqüent olorar raïm i vi, flaire que prové dels cellers i que suposa, pel visitant, tota una experiència sensorial que quedarà a la seva memòria, i de la qual en sorgirà el posterior record en la propera copa de vi.

11.- PINELL DE BRAI. L'EMPREMTA DEL MODERNISME

La Cooperativa Agrícola Pinellense, construïda per Cèsar Martinell, és un altre dels punts de referència de la zona. Aquesta construcció modernista, s'ha convertit en els anys en tot un símbol per la DO "Terra Alta", essent testimoni d'una tradició vitivinícola que encara avui perdura.